

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 9, miljödomstolen

DOM
2006-04-25
meddelad i
Stockholm

Mål nr M 27311-05

SÖKANDE

Cementa Aktiebolag, 556013-5864, Box 102, 620 30 SLITE

Ombud: advokaten Ingela Malmborg och jur.kand. Mathias Lindquist, Advokatfirman Vinge KB, Box 4255, 203 13 MALMÖ

SAKEN

Ansökan om tillstånd att utvidga befintligt centralt utjämningsmagasin för processvatten, m.m., i Slite inom Gotlands kommun och län

Avrinningsområde: 118/117 x: 6403290 y: 1676570
Karta 7 J SO/NO; Samband med "Omläggning av Spillingsån och Närbäcken"; VA 8/77. Avd IV; Blad 20

DOMSLUT

Tillstånd

Miljödomstolen lämnar sökanden tillstånd att på fastigheten Othem Österby 1:229 i Slite utvidga befintligt centralt utjämningsmagasin för processvatten ("Spillingsmagasinet") samt att, med ändring av tidigare tillstånd innebärande rätt till bortledning av vatten från det nyssnämnda magasinet och utjämningsmagasinet benämnt "Närsmagasinet" för fabriksändamål intill en mängd av 1 800 m³ vatten om dygnet räknat som medeltal per månad, i framtiden bortleda vatten för processändamål från samma magasin intill en mängd av 657 000 m³ per år.

Villkor

- Om inte annat framgår av denna dom ska verksamheten – inklusive åtgärder för att begränsa störningar för omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett eller åtagit sig i ansökningshandlingen jämte övriga handlingar och ritningar.
- En arkeologisk förundersökning av området skall genomföras i god tid före de planerade arbetena påbörjas.
- Schaktmassor i form av vegetationstäckte inklusive humusjord samt mineraljord från magasinsutvidgningen skall användas till efterbehandling respektive uppbyggnad av skyddsvallen mot Bogeviden i enlighet med för verksamheten gällande täktplan.

Dok.la 231409

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Fleminggatan 14	08-657 50 45	08-657 56 28	måndag – fredag 09:00-12:00 13:00-15:00
		E-post: stockholms.tingsratt.avdelning9@dom.se www.stockholmstingsratt.se		

4. Närboende skall i god tid före arbetenas påbörjande från bolaget få information om planerade sprängningsarbeten.
5. Sprängningar skall utföras på sådant sätt att byggnader och anläggningar inte skadas av vibrationer, luftstötsvågor eller stenkast.
6. Berget skall kontrolleras i fråga om sprickor och slag före tändplan för aktuella sprängsalva upprättas.
7. Vibrationsmätningar skall utföras vid sprängningsarbete. Vibrationer till följd av sprängningarna får i berörda bostäders sockel inte överstiga riktvärdet 5 mm/s uttryckt som högsta hastighet i vertikalt led i mer än 10 procent av mätpunkterna med planerade antal sprängningstillfällen. Sprängningarna skall genomföras så att vibrationer till följd av sprängningarna i berörda bostäders sockel inte överstigar gränsvärdet 7 mm/s.
8. Vattennivån i magasinet skall kunna avläsas med för ändamålet lämplig utrustning. Avläsning skall ske en gång per månad under perioden oktober till maj och en gång varannan vecka under perioden juni till september. Avläst nivå skall journalföras. Journalen skall hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.
9. Mätning av volym uttaget vatten från magasinet ska ske genom summerande mätare. Sökanden skall månadsvis i journal anteckna den uttagna vattenmängden. Journalen skall hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.
10. Magasinet skall vara inhägnat för att förebygga olyckor.

Arbetstid

De arbeten som medgetts i denna dom skall vara utförda senast tre (3) år från dagen för domen. Tillståndet förfaller om sökanden inte iakttar bestämmelserna om arbetstid. Om förlängning av arbetstiden föreskrivs i 24 kap. 2 § andra stycket miljöbalken.

Oförutsedd skada

Om den vattenverksamhet som avses med tillståndet medför skador, som miljödomstolen inte har förutsett, får den skadelidande framställa anspråk på ersättning. Sådant anspråk skall för att tas upp till prövning framställas till miljödomstolen inom fem (5) år från utgången av den arbetstid som har bestämts ovan.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljödomstolen godkänner den utförda och upprättade miljökonsekvensbeskrivningen.

Prövningsavgiften

Miljödomstolen fastställer prövningsavgiften slutligt till femtontusen (15 000) kr.

Verkställighet

Tillståndet i denna dom får, under de förutsättningar som anges i 22 kap. 28 § första stycket miljöbalken, tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

BAKGRUND OCH YRKANDEN

Cementa AB, i fortsättningen bolaget eller sökanden, fick i juni 1977 tillstånd av Koncessionsnämnden för miljöskydd till miljöfarlig verksamhet vid cementfabriken i Slite. Brytning av kalk- och märgelsten sker inom ramen för ett täktillstånd meddelat av länsstyrelsen och enligt täktplan upprättad av bolaget. Täktillståndet meddelat i oktober 2001 löper till den 17 oktober 2011.

Stockholms tingsrätt, avd 9, vattendomstolen lämnade i dom den 28 juli 1977, DVA 49 (mål VA 8/77) bolaget tillstånd att dels omleda Spillingsån och Närsbäcken samt för detta ändamål ta erforderlig annan än bolaget tillhörig mark i anspråk, dels från vattendragen med utnyttjande av två utjämningsmagasin för fabriksändamål bortleda intill 1 800 m³ vatten om dygnet, räknat som medeltal per månad. De rättigheter som bolaget erhöll skulle enligt domen för framtiden vara förenade med fastigheten Othem Österby 1:229.

De två utjämningsmagasinen benämns av bolaget Spillingsmagasinet och Närsmagasinet. Bolaget har nu yrkat miljödomstolens tillstånd att på fastigheten Othem Österby 1:229 i Slite utvidga det befintliga centrala utjämningsmagasinet ("Spillingsmagasinet") för processvatten samt att, med ändring av tidigare vattendom, i framtiden bortleda vatten för processändamål från magasinen intill en mängd av 657 000 m³ per år.

Bolaget har begärt att arbetstiden bestäms till tre år och föreslagit att tiden för anmälan av anspråk för oförutsedd skada bestäms till fem år.

Slutligen har bolaget yrkat förordnande enligt 22 kap. 28 § miljöbalken att blivande tillstånd skall få tas i anspråk utan hinder av domen därom inte vunnit laga kraft.

ANSÖKAN

Bolaget har anfört sammanfattningsvis följande.

Orientering

Anläggningen för tillverkning av cementklinker och cement i Slite är belägen på fastigheten Othem Österby 1:229. Bolaget har bedrivit verksamhet på orten sedan 1919. Driften av verksamheten sker kontinuerligt dygnet runt i treskift.

Råvarorna – kalksten och märgelsten – bryts i egna dagbrott väster om den i Slite samhälle belägna fabriken. Efter brytningen transporteras råvarorna till fabriksområdet där de mals till ett fint pulver i en råkvarn. Vid malningen tillsätts råmaterial. Den malda stenen bildar med tillsatsmedlen det s.k. råmjölet som i nästa steg undergår termisk förbränning i två roterugnslinjer. I ugnarna sintrar råmjölet till ett halvfabrikat i form av en kulformad produkt, s.k. cementklinker. Den varma cementklinkern lämnar förbränningssteget via kylare för att lagras i en klinkersilo i avvaktan på malning i cementkvarn. Från klinkersilo förs klinkern till cementkvarn för malning till färdig cement. Från kvarnen blåses cementen till lagersilos där den förvaras i avvaktan på utlastning, vilket huvudsakligen sker med fartyg.

Magasinerings och användning av processvatten

Bolaget har behov av sötvatten ("Processvatten") för olika ändamål. Vattnet används bland annat i bolagets skrubberanläggning och vid malning av sand samt kylning av råkvarn respektive cementkvarnar. I skrubberanläggningen bildas gips genom att rökgaserna passerar genom en slurry bestående kalkmjöl och processvatten. Den bildade gipsslurryn används därefter i cementkvarnarna där den till viss del ersätter naturgips. Gipsen har en kylande effekt i cementkvarnarna då den håller en vattenhalt om ca 50 procent. I råkvarnen används en slurry av sand som malts tillsammans med processvatten. Denna slurry tillsätts kvarnen som en kiselkomponent. Slurryn tjänar också som kylmedium i kvarnen. Temperaturen i ovan nämnda kvarnar uppgår till mer än 110° C. Detta innebär att det processvatten som på ovan beskrivet sätt tillsätts respektive kvarn förångas och släpps ut till omgivande luft. Processvattnet måste bestå av sötvatten då vare sig bolagets tillverkningsprocess eller dess produkter tål den klorbelastning som finns i saltvatten. Denna omständighet utesluter att bolaget för ändamålet hämtar processvatten från Östersjön.

Processvattnet tas i dag från Spillingsmagasinet som är ett centralt utjämningsmagasin i Spillingsån. Magasinet ligger avskilt placerat i ett skogsområde på bolagets fastighet Othem Österby 1:229, strax nordväst om fabriken. Under hösten 2004 uppstod akut vattenbrist i nämnda magasin på grund av långvarig torr väderlek. För att undvika liknande situationer, som kan äventyra verksamheten, önskar bolaget utvidga magasinets volym och därigenom säkerställa framtida vattentillgång över året. Det befintliga Spillingsmagasinet är utsprängt i mägerstenen. Dess mått uppgår till 70 x 300 m. Magasinet ligger i öst-västlig riktning. Magasineringskapaciteten är cirka 350 000 m³. Magasinet botten ligger på en nivå av cirka -14 m. I magasinet samlas dels vatten från Spillingsån, dels vatten från Närsbäcken som pumpas över från det på samma fastighet belägna Närsmagasinet med hjälp av två pumpar om vardera 44 kW. Från Spillingsmagasinet avleds processvattnet via två stycken pumpar om vardera 30 kW till en reservoar belägen inne på fabriksområdet. Mätningar av den mängd el som används för pumpning av vatten vid bortledning har inte utförts. Elanvändningen för bortledning av vatten från Spillingsmagasinet till reservoaren på fabriksområdet beräknas uppgå till 0,39 MWh per år. Detta antagande är baserat på att fabriken har behov av kontinuerlig tillförsel av processvatten under den tid cementtillverkningen pågår samt att fabriken och därmed också ovan nämnda pumpars drifttid uppgår till 6 500 timmar per år. Elanvändningen för bortledningen av vatten från Närsmagasinet till Spillingsmagasinet är av mindre omfattning eftersom ändamålet med dessa pumpar är att fylla på vatten i Spillingsmagasinet då behov föreligger. Påfyllnad sker främst under vår och höst. Drifttiden har inte varit möjlig att uppskatta i denna del.

Enligt befintligt tillstånd får bolaget från magasinen för fabriksändamål bortleda 1 800 m³ vatten om dygnet, räknat som medeltal per månad. Detta motsvarar ett tillståndsgivet uttag av 657 000 m³ per år. I syfte att säkerställa framtida produktion önskar bolaget förändra det tillståndsgivna uttaget så till vida att vattenuttaget i framtiden begränsas på årsbasis. En sådan reglering är mer lämplig än rådande begränsning eftersom bolagets behov av vatten mot bakgrund av yttre temperaturförhållanden varierar över året.

Rådighet och sakägare

Bolaget äger fastigheten Othem Österby 1:229 och har till följd av äganderätten rådighet över den nämnda fastigheten. Nu planerade arbeten berör endast denna fastighet. Vid den tidigare omläggningen av Spillingsån nedströms Spillingsmagasinet vidtogs vissa arbeten på mark tillhörande fastigheten Othem Klints 1:10. Ersättning för inverkan på den fastigheten har utgått till fastighetsägaren.

Samtliga åtgärder kommer att vidtas på bolagets fastighet. Mot bakgrund härav bedöms det i förevarande fall inte finnas några sakägare i miljöbalkens mening.

Endast ett fåtal enskilda kan antas bli särskilt berörda av de planerade åtgärderna under själva anläggningsperioden. Därutöver kan det finnas enskilda som kan anse att de planerade åtgärderna kan medföra visuella förändringar som kan verka störande. Bolaget har vid samrådsmötet med länsstyrelsen och kommunen presenterat ett förslag på en krets som omfattar åtta omkringliggande fastigheter, belägna inom en radie av 500 meter från utvidgningens mittpunkt. Länsstyrelsen hade inget att erinra mot förslaget. Det bör tilläggas att störande aktiviteter såsom sprängning, buller och transporter är vanligen förekommande i närområdet till följd av bolagets brytning av sten i det närbelägna Västra brottet. Utvidgningen av Spillingsmagasinet kommer endast att under en begränsad tid (anläggningsperioden) innebära ett visst tillskott av sådana störningar.

Hydrologiska förhållanden

Spillingsån rinner upp i trakten av Lärbro och vidare söderut till Spillingsmagasinet. Det vatten som inte pumpas till fabriken bräddas vidare i den omlagda Spillingsån till Bogeviden, som står i förbindelse med Östersjön via Sjuströmmar. Närbacken rinner upp norr om Slite och söderut parallellt med Spillingsån till Närmagasinet, varifrån vatten pumpas till Spillingsmagasinet.

Då- och nuvarande täktverksamhet innebär att Cementa bryter sten inom stora sammanhängande områden ner till cirka 40 meters djup. En förutsättning för att täkten skulle kunna bedrivas efter 1977 var att de båda vattendragen flyttades och leddes utanför Västra brottet.

Med stöd av vattendomen lade Cementa under den senare delen av 1970-talet om de två vattendragens riktningar genom följande åtgärder:

Spillingsån lades om genom att en spärrdamm anlades cirka 300 meter uppströms åns korsning med en transportväg från industriområdet i Slite till Klints backar. En ny fåra togs upp i västlig riktning i vilken vattnet idag leds till Spillingsmagasinet. Bräddat vatten från Spillingsmagasinet flyter nu liksom tidigare vidare i en sydlig riktning där den ändrade fåran numera mynnar ut i Bogeviden omkring 300 meter väster om åns tidigare utlopp.

Närbacken lades om genom att bäcken stängdes av uppströms transportvägen till Klints backar. Ett utjämningsmagasin (Närsmagasinet) upprättades från vilket vatten i dag leds via pumpar och ledningar till Spillingsmagasinet. Ledningens längd uppgår till cirka 1 100 meter. Närsmagasinet har utförts på samma sätt som Spil-

lingsmagasinet, dock med en mindre volym, 20 000 m³. Botten är förlagd på en nivå av cirka -8,0 m.

Vid Spillingsmagasinet har Cementa uppfört en pumpstation. Därifrån pumpas vatten till en reservoar inom industriområdet. Ledningen, vars längd uppgår till cirka 2 600 meter, löper i samma ledningsgrav som den ledning som löper mellan Närsmagasinet och Spillingsmagasinet.

Karakteristiska vattenföringarna för Spillingsån och Närsbäcken har beräknats till följande värden (som dygnsmedelvärden):

	SPILLINGSÅN		NÄRSBÄCKEN
	Vid Spillingsmagasinet	Vid utloppet i Boge Viken	Vid flödesmagasinet
	l/s	l/s	l/s
Högsta högvattenföring (HHQ)	2 600	3 500	400
Normal högvattenföring (NHQ)	900	1 200	130
Medelvattenföring (MQ)	100	140	15
Normal lågvattenföring (MLQ)	2	3	0
Lägsta lågvattenföring (LLQ)	0	0	0
Vattenföring med 50 % varaktighet	50	65	7
Vattenföring med 75 % varaktighet	11	15	2

Under ca 120 dygn per år sker tillflöde i Spillingsån. Nedströms Spillingsmagasinet är vattenföringen i den omlagda Spillingsån starkt påverkad på grund av bortledning av vattnet. Ån är på sträckan ner till Boge Viken normalt torrlagd från maj fram till fyllnadsperioden på hösten.

Enligt yttrande av SGU i januari 2005 framgår det att utvidgningen av Spillingsmagasinet inte har någon påtaglig påverkan på grundvattenströmningar eller nivåer i området. Den dominerande påverkan på grundvattennivån i området har Västra brottet. Det går därför inte att avgöra hur stor del av vattnet i magasinet som kommer från grundvatten respektive ytvatten.

Den sökta verksamheten

Spillingsmagasinet är i sin nuvarande utformning vattenfyllt cirka sex månader om året. Vattenföringen är under långa perioder obetydlig. Mot denna bakgrund och i syfte att säkerställa framtida vattentillgång har bolaget för avsikt att utöka Spillingsmagasinet volym. Utvidgningen innebär att ett nytt magasin sprängs ut längs med Spillingsån direkt söder om det befintliga Spillingsmagasinet. Det tillkommande magasinet kommer att ges ett mått av 70 x 150 m och ett djup av cirka -14 meter. Magasinet planeras med kortsidan mot det befintliga magasinet södra sida med anslutning från dess östra hörn. Magasineringskapaciteten i den nya delen uppgår till cirka 150 000 m³. Spillingsmagasinet totala magasineringskapacitet kommer efter installationen av det nya magasinet att uppgå till drygt 500 000 m³. Ett nytt bräddavlopp iordningställs i magasinet sydvästra hörn.

Vid anläggningen av magasinet kommer först de cirka 2–3 m tjocka lösa jordlagren

(40 000 f m³) att avbanas och transporteras till området mellan Västra brottet och Bogevisken. Därefter kommer det nya magasinet att sprängas ut i torrhet (15 – 20 sprängningstillfällen) från söder i nordlig riktning med en vägg mot det befintliga magasinet tills arbetena utförts. Sprängningarna sker i mörkelsten och kommer sannolikt att utföras sommartid då vattentillflödet är som minst. Den effektiva anläggningstiden beräknas till ca 3 månader. Mörkelstenen används vid cementtillverkningen. Utförandekostnaden för de åtgärder som omfattas av ansökan uppgår enligt bolagets beräkningar till 2 480 000 SEK.

Bolaget behov av processvatten kan ibland under sommarperioden vara större än 1 800 m³ vatten per dygn medan vattenbehovet normalt är mindre än nämnda volym under vintermånaderna. Behov av ett större totalt årligt uttag av processvatten än det i dag tillståndsgivna föreligger inte.

Kontroll och skadeförebyggande åtgärder

I god tid innan arbetena sätts igång kommer en arkeologisk förundersökning av det berörda området att genomföras. Innan arbetena sätts igång informeras närboende om sprängningsaktiviteter, tider, säkerhetsfrågor, signalrutiner m.m. Signalering med tydlig signal utförs före och efter salva. Vakter sätts ut så att personer eller trafik inte kommer in i riskområdet. Sprängningarna utförs på sådant sätt att byggnader och anläggningar i omgivningen inte skadas av vibrationer, luftstöt vågor och/eller stenkast. Målsättningen är att ha så låga vibrationer som möjligt vid all form av sprängning. Eventuella sprickor och slag i berget kontrolleras innan tändplan för aktuell salva upprättas för att om möjligt minimera vibrationer. Vibrationsmätning utförs vid sprängningsarbeten med kontinuerligt registrerande mätare monterad på den byggnad som ligger närmast arbetsområdet. Sprängningarna anpassas så att sätta gränsvärden för vibrationer på byggnad eller anläggning innehålls.

Naturvårdsverkets allmänna råd för buller från byggarbetsplatser bör gälla, varvid 60 dB(A) vardagar kl 7.00 – 19.00 skall innehållas.

Samråd och miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Utvidgningen av Spillingsmagasinet står inte i konflikt med några riksintressen eller andra intressen. Samråd har skett med myndigheter och närboende vilka inte motsatt sig projektet om normala hänsyn tas avseende bland annat sprängningar. Länsstyrelsen har genom beslut den 13 juli 2005 anfört att den sökta verksamheten inte kan antas ha betydande miljöpåverkan. Nollalternativet innebär fortsatt risk för produktionsstörningar på grund av otillräcklig vattentillgång under vissa tider av året.

Under den tid då arbetena genomförs kommer störningar i form av buller och vibrationer av uppstå från sprängningarna. Dessa störningar är av temporär art vid ett antal tillfällen. Transporter till och från arbetsplatsen kommer att ske inom industriområdet och bedöms inte upplevas störande för närboende. De störningar som anläggandet av magasinet förväntas medföra bedöms inte ha någon varaktig menlig inverkan på andra intressen om normala hänsyn tas.

Påverkan på Spillingsån nedströms det utvidgade magasinet kommer att uppstå genom länge torrläggningstid. De miljökonsekvenser som magasinsutvidgningen medför på sikt bedöms bli ringa.

Sökandens villkorsförslag

Utöver ett sedvanligt allmänt villkor föreslås följande slutliga villkor för ett kommande tillstånd.

1. En arkeologisk förundersökning av området skall genomföras i god tid före de planerade arbetena påbörjas.
2. Schaktmassor i form av vegetationstäcke inklusive humusjord samt mineraljord från magasinsutvidgningen skall användas till efterbehandling respektive uppbyggnad av skyddsvallen mot Bogeviden i enlighet med för verksamheten gällande täkplan.
3. Närboende skall i god tid före arbetenas påbörjande från bolaget få information om planerade sprängningsarbeten.
4. Sprängningar skall utföras på sådant sätt byggnader och anläggningar inte skadas av vibrationer, luftstötsvågor eller stenkast.
5. Berget skall kontrolleras i fråga om sprickor och slag före tändplan för aktuella sprängsalva upprättas.
6. Vibrationsmätningar skall utföras vid sprängningsarbete. Vibrationer till följd av sprängningarna får i berörda bostäder inte överstiga riktvärdet 5 mm/s uttryckt som högsta hastighet i vertikalt led i mer än 10 procent av mätpunkterna med planerade antal sprängningstillfällen, och då upp till riktvärdet 7 mm/s.
7. Vattennivån i magasinet skall kunna avläsas med för ändamålet lämplig utrustning. Avläsning skall ske en gång per månad under perioden oktober till maj och en gång varannan vecka under perioden juni till september. Avläst nivå skall journalföras. Journalen skall hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.
8. Mätning av volym uttaget vatten från magasinet ska ske genom summerande mätare. Bolaget skall månadsvis i journal anteckna den uttagna vattenmängden. Journalen skall hållas tillgänglig för tillsynsmyndigheten.
9. Magasinet skall vara inhägnat för att förebygga olyckor.

HÖJDSYSTEM

Höjdangivelser i ansökan, inklusive bilagor och ritningar, samt i denna dom hänförs till Rikets höjdsystem RH 00. Läget av en huvudfixpunkt med höjdnivån +0.70 m och piké nummer 110, belägen inom bolagets fastighet Othem Österby 1:229, framgår av bilaga 1 till den tekniska beskrivningen som fogats till ansökningshandlingen, aktbil 1.

SYNPUNKTER

Naturvårdsverket har avstått från att yttra sig i målet.

Fiskeriverket, utredningskontoret i Göteborg, har anfört att Spillingsån är starkt påverkad av verksamheten och att ån nedströms magasinet normalt är torrlagd från maj till hösten. Vidare har verket upplyst att Bogevikens biologiska, kemiska och hydrologiska egenskaper innebär att den har måttlig ekologisk status. Verket har sagt sig inte ha något att erinran mot ansökan ur allmän fiskesynpunkt under förutsättning att arbetena utförs enligt den.

Länsstyrelsen i Gotlands län, miljöskydd, har ifrågasatt om den befintliga domen på grund av ålder borde omprövas i sin helhet, men tillstyrkt bolagets ansökan och yrkanden samt förslag till villkor. Enligt länsstyrelsen bör dock arbetstiden vardagar regleras till vardagar 7.00-18.00, med hänsyn till de höga bullernivåerna, och riktvärden för vibrationer skall vid berörda bostäder vara max 4 mm/s uttryckt som högsta hastighet i vertikal led.

BOLAGETS BEMÖTANDE

Bolaget har anfört bl.a. följande. Omfattningen av förevarande ansökan faller inom lagstiftningens ramar och en ny samlad prövning enligt miljöbalken är varken praktiskt möjlig eller miljömässig motiverad.

Frågan om tid på dygnet när arbetena får utförs kommer att regleras genom det allmänna villkoret. Arbetstiden behöver därför inte regleras särskilt på det sätt länsstyrelsen har föreslagit.

Bolaget vidhåller sitt förslag att vibrationer i berörda bostäder inte får överstiga riktvärdet 5 mm/s uttryckt som högsta hastighet i vertikalt led i mer än 10 procent av mätpunkterna med planerade antal sprängningstillfällen, och då upp till riktvärdet 7 mm/s. Det av länsstyrelsen föreslagna låga riktvärdet beträffande vibrationer till följd av sprängningarna utgör snarare ett s.k. komfortvillkor än betingat av säkerhetsskäl. Bolagets centrala utgångspunkt är att vibrationsvillkor bör bestämmas med utgångspunkt från överväganden om vilka nivåer som kan ge upphov till tekniska skador på fastigheter. I annat mål vid miljödomstolen har bolaget låtit Nitro Consult AB upprätta en rapport, i vilken bl.a. tekniska och ekonomiska konsekvenser redovisas av att bestämma riktvärdet för vibrationer till 4 respektive 5 mm/s. Det kan därvid konstateras att åtgärder måste vidtagas i hela salvan för att det lägre värdet skall kunna innehållas, vilket bl.a. resulterar i ett ökat antal sprängningstillfällen eftersom det lägre riktvärdet förutsätter användande av fler borrhåll med mindre laddningar. Vidare står klart att risken för att träffa sprickor i berggrunden ökar med antalet borrhåll. Härigenom ökar också risken för spridning av vibrationer, förlust av sprängämnen i sprickorna samt en ökad ljudeffekt. Det lägre riktvärdet medför också en ansenlig ekonomisk belastning för bolaget. I sammanhanget skall vidare sägas att antalet klagomål per år avseende vibrationer från sprängningar i bolaget täktverksamhet varierar mellan noll (0) och två (2) under perioden 2000-2005.

DOMSKÄL

Rådighet

Miljödomstolen konstaterar att bolaget äger den berörda fastigheten, vilket medför erforderlig rådighet för den vattenverksamhet som ansökan avser.

Prövningens omfattning

Miljödomstolen anser, liksom bolaget, att det knappast finns förutsättningar och i vart fall är olämpligt att ompröva det vattenrättsliga tillståndet i 1977 års vattendom. De åtgärder som tillståndet medgav är redan genomförda och de berörs inte av föreliggande ansökan. Endast marginella förändringar i förhållande till den tidigare domen sker vid denna prövning, t.ex. den nya avledningspunkten från Spillingsmagasinet på grund av dess utvidgning.

Miljökonsekvensbeskrivningen

Miljödomstolen finner att bolagets miljökonsekvensbeskrivning uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken med avseende på såväl förfarande som dokumentation.

Tillåtlighet m.m.

Det är klarlagt att bolaget i synnerhet sommartid har svårigheter att trygga sin försörjning av processvatten till cementfabriken i Slite. Nederbörden är liten då och de nuvarande vattenmagasinen Spillingsmagasinet och Närmagasinet räcker inte till. Den nuvarande avledningen av vatten från Spillingsån och Närbäcken medför att den omladda Spillingsån nedströms Spillingmagasinet i stor utsträckning är torrlagd sommartid. Med den nu sökta utvidgningen av Spillingsmagasinet ökar tidsperioden när ån blir torrlagd. Ån har dock, enligt vad utredningen ger vid handen, ett begränsat naturvärde såsom starkt påverkad och den ytterligare påverkan som de sökta åtgärderna orsakar kan godtas. Grundvattnet i området där Spillingsmagasinet är beläget påverkas i betydande mån av Västra brottet. Den planerade utvidgningen av Spillingsmagasinet lär sålunda inte medföra påtaglig ytterligare påverkan på grundvattnet. Miljödomstolen bedömer att den begränsade påverkan på yt- och grundvatten i området som den sökta vattenverksamheten innebär kan godtas från miljösynpunkt.

Miljödomstolen finner vidare att nyttan av den ansökta verksamheten, i form av tryggad vattenförsörjning till en väsentligt lägre kostnad än vad kommunalt vatten skulle kosta, uppfyller de särskilda förutsättningarna enligt 11 kap. miljöbalken för att en vattenverksamhet ska få tillåtas.

Av ansökan framgår att bolaget planerar att genomföra verksamheten så att hänsynsreglerna enligt 2 kap. miljöbalken följs. Verksamheten strider inte mot någon detaljplan eller någon områdesbestämmelse och är förenlig med bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken om utnyttjande mark- och vattenresurser. Ingen remissmyndighet har heller motsatt sig ansökningen.

Miljödomstolen anser sammanfattningsvis att bolagets ansökan kan bifallas, förutsatt att erforderliga försiktighetsmått iakttas under arbetet genomförande.

Villkorsfrågor

I tillståndsbeslutet skall föreskrivas ett allmänt villkor om att arbetena skall utföras i huvudsaklig överensstämmelse med ansökan och därtill hörande handlingar samt på ett sådant sätt att miljöstörningarna begränsas. De villkor som föreskrevs i den tidigare vattendomen gäller även i fortsättningen i tillämpliga delar.

Ytterligare särskilda villkor i huvudsak enligt bolaget föreslag skall gälla för det tillstånd som nu lämnas.

Länsstyrelsen har föreslagit att arbetstiden vardagar skall begränsas till kl 7.00 – 18.00 och inte till kl. 19.00, som bolaget föreslagit. Som skäl har länsstyrelsen anfört att bullernivån blir hög. Bolaget anser inte att arbetstiden bör regleras utan att det följer av det allmänna villkoret att arbetet skall utföras dagtid. Med hänsyn till att arbetena bör utföras när nederbörden och tillrinningen är låg och då det t.o.m. undantagsvis kan bli nödvändigt att vid vissa vattenförhållanden utföra visst arbete även lördagar, söndagar och helgdagar bör arbetstiden inte regleras utöver vad som följer av det allmänna villkoret. Med hänsyn till att det i detta fall är en förhållandevis kort total arbetstid om tre månader godtar miljödomstolen att tiden på dygnet då arbeten får ske kan regleras genom det allmänna villkoret.

Länsstyrelsen har föreslagit att vibrationerna i villkorsförslag 5 skall sättas till 4 mm istället för de 5 mm för 90 % av mätningarna och högst 7 mm som bolaget föreslagit. Miljödomstolen noterar i anslutning till detta att bolaget har överklagat det villkor som länsstyrelsen föreskrev i ett beslut den 20 juni 2005 beträffande den uppskjutna frågan om vibrationer i bostäder från bolagets kalkbrott (Västra brottet och File Hajdar). Bolaget föreslår i förevarande mål samma villkor som i mål M 19392-05 gällande överklagandet. Med nuvarande sprängteknik sker 2-3 sprängningar per vecka med en laddning med cirka 20 ton flytande sprängmedel/salva. Bolaget har anfört att med denna teknik erhålls genomsnittligt i bostäder vibrationer mellan 1,0 och 1,4 mm/s. Under de senaste sex åren har antalet vibrationsvärden mellan 4 och 5 mm/s uppgått till 17 st och antalet vibrationsvärden mellan 5 och 7 har varit tre och bara ett värde har överstigit 7 mm/s. För att kunna innehålla vibrationsvärdet 4 mm/s anser bolagets sprängkonsult att borrhålen måste ha mindre diameter och patroniserat sprängmedel måste användas samt att antalet sprängningar därvid kommer att öka så att sprängningarna sker dagligen. – Miljödomstolen konstaterar att den nuvarande sprängtekniken och vibrationer som orsakas av den inte har skadat berörda fastigheter. Det är inte heller sannolikt att dessa fastigheter kommer att skadas av sprängningarna. Verksamheten som avses med ansökan i förevarande mål är tidsbegränsad till ca tre månader. Enligt miljödomstolen bör ett högre vibrationsvärde kunna tillåtas beträffande en verksamhet som är förhållandevis kortvarig, medan det för en verksamhet som är mera stadigvarande finns skäl att göra en annan bedömning. På grund av det som nu har sagts och med hänsyn till den synnerligen betydande merkostnad som skulle uppkomma om ett villkor föreskrivs enligt länsstyrelsens förslag, bör bolagets villkorsförslag godtas med den justeringen att högsta vibrationsvärdet 7 mm/s skall föreskrivas som ett gränsvärde.

Arbets tid och oförutsedd skada

Bolagets förslag om arbetstid på tre år och en tid om fem år för anmälan av oförutsedd skada framstår som rimligt och kan godtas.

Övriga frågor

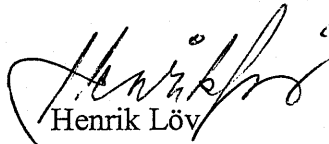
Bolaget har inte framfört någon invändning mot den preliminärt bestämda prövningsavgiften i målet. Med hänsyn härtill och till att det inte heller i övrigt finns anledning till annat fastställer miljödomstolen avgiften slutligt till samma belopp.

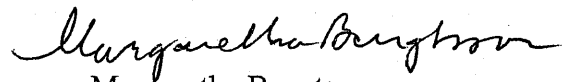
Verkställighet

Enligt miljödomstolen finns det skäl att förordna att tillståndet till verksamheten får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, domsbilaga (TSH-MD1)

Överklagande, ställt till Svea hovrätt, Miljööverdomstolen, skall ha inkommit till miljödomstolen senast den 16 maj 2006.

Henrik Löf

Margaretha Bengtsson

I detta avgörande har deltagit t f chefsrådmannen Henrik Löf och miljörådet Margaretha Bengtsson samt sakkunniga ledamöterna Dan Björklund och Christer Edvardsson. Domen är enhälligt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Om Ni är missnöjd med domen kan Ni överklaga den till Miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Detta gör Ni genom att skriva ett överklagande som Ni skickar till miljödomstolen. Vad överklagandet skall innehålla framgår under ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL nedan.

Överklagandet måste ha inkommit till miljödomstolen inom tre veckor från domens datum. Senaste dag för överklagande finns normalt angiven i slutet av domen.

Anslutningsöverklagande

Om Er motpart har överklagat domen kan också Ni överklaga den till Miljööverdomstolen, även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut (s.k. anslutningsöverklagande). Ni skall också i detta fall skicka anslutningsöverklagandet till miljödomstolen.

Anslutningsöverklagandet måste ha kommit in till miljödomstolen inom en vecka från den senaste dag för överklagande som normalt finns angiven i slutet av domen.

Om det första överklagandet förfaller eller återkallas kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

ÖVERKLAGANDETS INNEHÅLL

I överklagandet skall anges

1. att det riktar sig till Miljööverdomstolen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadress, yrke, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klaganden respektive motpart,
3. den överklagade domen med angivande av miljödomstolens namn (tingsrättens namn) samt dag och nummer för domen,
4. den ändring som yrkas i miljödomstolens dom,
5. grunderna (skälen) för ändringsyrkandet, samt
6. de bevis som åberopas.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas inte lagts fram tidigare skall i mål där förlikning om saken är tillåten klaganden förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i miljödomstolen. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare skall ges in samtidigt med överklagandet.

OBSERVERA

1. Överklagandet skall alltså vara riktat till Miljööverdomstolen men lämnas eller skickas till miljödomstolen. Om handlingarna skickas med posten skall det ske i fullständigt frankerad försändelse.
2. Till överklagandet skall bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte part bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på partens bekostnad.
3. Ytterligare upplysningar lämnas av miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.